

EKONOMIUTSKOTTETS BETÄNKANDE 7/2010 rd

Regeringens proposition med förslag till ändring av 15 § i lagen om statens kapitalplaceringar i inlåningsbanker

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 6 april 2010 en proposition med förslag till ändring av 15 § i lagen om statens kapitalplaceringar i inlåningsbanker (RP 27/2010 rd) till ekonomiutskottet för beredning.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- lagstiftningsråd Seppo Tanninen, finansministeriet
- byråchef Jaana Rantama, Finansinspektionen
- direktör Helena Laine, Finansbranschens Centralförbund.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att tiden för tillämpning av lagen om statens kapitalplaceringar i inlåningsbanker ändras. Det innebär att staten genom att teckna kapitallån som emitterats av finländska inlåningsbanker till utgången av oktober 2010 kan göra kapitalplaceringar i inlåningsbanker som är livsdugliga och uppfyller kapitaltäckningskraven. Staten kan teckna ett kapitallån en-

dast om emittenten enligt uppgifterna för det senaste rapporterade kvartalet före emissionen av kapitallånet uppfyllde kapitaltäckningskraven enligt kreditinstitutslagen. Enligt den gällande lagen kan staten göra kapitalplaceringar i inlåningsbanker till utgången av april 2010.

Den föreslagna lagen avses träda i kraft den 1 maj 2010.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Utskottet tillstyrker lagförslaget.

Lagen om statens kapitalplaceringar i inlåningsbanker trädde i kraft den 1 januari 2010. Med stöd av den får kapitallån tecknas högst till och med den 30 april 2010 (RP 4/2009 rd — EkUB 23/2009 rd).

Regeringen föreslår att lagen ska fortsätta att gälla i ytterligare sex månader, dvs. till utgången av oktober 2010, med oförändrat innehåll i övrigt.

Enligt uppgifter från Finansinspektionen den 7 april 2010 stärktes kapitaltäckningsgraden inom banksektorn 2009, trots att den finländska ekonomin drabbades av en allvarlig recession. I

EkUB 7/2010 rd — RP 27/2010 rd

slutet av 2009 låg bankernas kapitaltäckningsgrad i genomsnitt på 14,5 % (minimivån 8 %). Dessutom rörde det sig nästan uteslutande om primärkapital, som är bäst när det gäller att täcka förluster. Räknet i euro ökade den sammanlagda förlusttäckningsförmågan i banksektorn till 9,4 miljarder euro. Detta innebär att sektorn generellt tål en förlust på mer än 6 % av bankernas sammanlagda kredit- och garantistock. Nedskrivningarna var i fjol mindre än 0,5 % av kredit- och garantistocken och de oreglerade fordringarna ca 0,7 %. De osäkra fordringarna förväntas inte öka märkbart utifrån de uppgifter som då fanns.

Enligt de uppgifter som ekonomiutskottet fått av Finansbranschens Centralförbund uppgick de oreglerade fordringarna vid utgången av 2009 till 1 210 miljoner euro, jämfört med 762 miljoner euro ett år innan.

Ekonomiutskottet påpekar att inte en enda finländsk bank än så länge behövt statsborgen eller statens kapitalplaceringar för sin upplåning. Det förekommer ändå betydande risker inom banksektorn, och därför anser utskottet det vara motiverat med förlängd giltighet.

Räntemarginalerna har blivit mindre till följd av den låga räntenivån och den hårdnande konkurrensen mellan bankerna. Enligt Finansinspektionen har räntenettet minskat med en femtedel under 2009. Detta är den enskilda faktor som mest minskat bankernas lönsamhet. Om

räntorna fortsatt är låga kommer lönsamheten att minska ytterligare när räntenettet minskar. Då kan det bli svårt att upprätthålla lönsamheten på lång sikt. Banksektorns rörelsevinst minskade med 13 % år 2009 och låg på ca 2 miljarder euro.

Om osäkerheten inom ekonomin fortsätter kommer bankernas risker att ligga kvar på högre nivå. När samhällsekonomin återhämtar sig minskar riskerna och stärks kapitaltäckningen, men med fördröjning. Inom finanssektorn finns det också ett hot om att vissa euroländers finanskriser och finansrisker sprider sig till hela den finansiella marknaden och de finansiella strukturerna i form av en systemrisk, som i så fall får återverkningar i Finland.

Här vill ekonomiutskottet understryka att bankernas riskhantering måste ligga på hög nivå och att finanstillsynen måste vara effektiv och ha beredskap att reagera.

En annan sak som talar för att förlänga giltighetstiden är att banker med koncession i Finland får samma möjligheter till temporära ordningar för statligt stöd som de europeiska banker som bedriver konkurrerande verksamhet i Finland genom sina filialer.

Utskottets förslag till beslut

Riksdagen

godkänner lagförslaget utan ändringar.

Helsingfors den 15 april 2010

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Jouko Skinnari /sd
vordf. Antti Rantakangas /cent
medl. Hannu Hoskonen /cent
Harri Jaskari /saml
Anne Kalmari /cent
Matti Kangas /vänst
Toimi Kankaanniemi /kd
Jouko Laxell /saml

Eero Lehti /saml
Päivi Lipponen /sd
Marjo Matikainen-Kallström /saml
Petteri Orpo /saml
Sirpa Paatero /sd
Oras Tynkkynen /gröna
Markku Uusipaavalniemi /cent.

Sekreterare var

utskottsråd Eelis Roikonen.

RESERVATION 1

Motivering

Läget på den internationella finansmarknaden är fortsatt instabil, särskilt i Europa där osäkerheten kring de offentliga finanserna i Grekland har försvagat euron och höjt räntenivån. Också de grekiska bankerna befinner sig i en prekär situation. Finlands investeringar i Grekland uppgår till ca 6,5 miljarder euro. Exempelvis har arbetspensionsfonderna placerat ca 1,7 miljarder där. Utöver Grekland verkar också många andra eurländer i Sydeuropa ha ökande ekonomiska problem. Mot denna bakgrund måste vi förhålla oss ännu försiktigare till fortsatta ansvarsförbindelser för skattebetalarna i Finland.

Kapitalstöd till banker måste förenas med stränga krav. Det hade varit extra viktigt att se till att villkoren är förenliga med finska statens intressen i de fall då lånet ges till banker där utländskt ägande är i majoritet. I propositionen klarar regeringen inte av att definiera finländska banker på ett sätt som skulle hindra att kapitalstödet försvinner till utlandet. Propositionen ser inte till bankkundernas intressen. Lagförslaget borde ha haft tydliga och stränga villkor för att bankerna inte ska vältra över kostnader och förluster på kunderna, bland annat genom serviceavgifter och lånemarginaler. Lagen innehåller heller ingenting som skyddar privatkunder och företag i krisbanker. I sådana fall får kundernas krediter inte sägas upp.

Propositionen har en lång rad punkter som inte blev tillräckligt väl klarlagda vid utfrågningen av de sakkunniga. Staten måste få in sina företrädare i bankerna direkt efter stödbesluten och inte ett år senare som regeringen föreslår.

Med regeringens ekonomiska politik har den ekonomiska krisen fördjupats och den sociala ojämlikheten ökat. Det effektivaste sättet att förbättra bankkundernas ekonomiska situation är att sanera omvärlden kring bankerna. Ekonomin borde ha stimulerats mycket effektivare för att stärka den inhemska efterfrågan och stävja den ökande arbetslösheten. Pengar borde ha använts till att bygga ut infrastrukturen och anlägga och sanera byggnader inom vård och skolor. Det är samtidigt den bästa metoden för att sanera omvärlden kring bankerna

Vidare är det viktigt att satsa på bättre kvalitet och större resurser för finansövervakningen. På den punkten brister det i propositionen. Framöver kommer vi att stå inför stora frågor. Så det behövs fortlöpande och heltäckande övervakning här hemma och gott samarbete internationellt. Inte minst centralbankerna och finansministerierna måste öka sitt internationella samarbete för att bekämpa systemriskerna. Finansinspektionen måste genast få utökade personella resurser och tryggad finansiering. Det hade varit nödvändigt med en rad andra tydliga justeringar från regeringens sida, bland annat i internationella samarbetsorganisationer åtgärder för att stärka kapitaltäckningen.

Vi socialdemokrater lämnade en reservation i fjol och föreslog då att motsvarande lagar skulle förkastas.

Förslag

Vi föreslår därför

att lagförslaget förkastas.

Helsingfors den 15 april 2010

Jouko Skinnari /sd
Sirpa Paatero /sd
Päivi Lipponen /sd

RESERVATION 2***Motivering***

Regeringen föreslår förlängd giltighetstid för den temporära lagen om statens kapitalplaceringar i inlåningsbanker. Lagen går ut på att skattebetalarna ger risklån till banker som kommer på obestånd. Nästa steg för en sådan krisbank är att den övertas av staten via Statens säkerhetsfond.

I själva verket innebär lagförslaget ett kapitallån där återbetalning och ränta är dåligt skyddade. Staten, dvs. skattebetalarna, får alltså inte kompensation för placeringslånet och ingen riktig beslutanderätt heller i den bank som får stöd.

På början på 1990-talet delade staten ut flera tio miljarder mark i bankstöd. Då fick staten tillbaka bara en del av stödet. Stödet hindrade att bankerna gick i konkurs samtidigt som staten räddade närmast ägarnas intressen. Däremot drabbades tusentals bankkunder av stora och långvariga svårigheter. I vissa andra länder övertog staten krisdrabbade banker och räddade på så sätt både företagskunder och privatkunder. Efter krisen sålde staten bankerna och varken skattebetalarna eller bankerna blev lidande. Också i Finland bör det finnas beredskap för ett sådant förfarande.

Myndigheterna har hela tiden försäkrat oss om att bankerna i Finland har god kapitaltäckning. Men samtidigt trädde en bank alldeles nyss

oväntat i likvidation. Tillsynsmyndigheten tycks inte ha aktuell och tillräckligt utförlig information om bankernas risker och faktiska kapitaltäckningsgrad. Ekonomiutskottet har trots begäran inte fått detaljerad information om bankernas tillstånd. Vi behöver snabbt stärka tillsynen. Också krisen i Grekland och vissa andra euroländer kräver detta, eftersom också våra banker plus den europeiska penningmarknaden påverkas.

Förfarandet i lagen om Statens säkerhetsfond måste tillämpas när Finland garderar sig för eventuella kapitaltäckningproblem i bankerna. Övertagande av en krisbank utgör ett mycket bättre sätt att trygga både bankkundernas och skattebetalarnas intressen. Därför ska propositionen om statens kapitalplaceringar i inlåningsbanker förkastas. För det talar också det faktum att ungefär 70 % av bankverksamheten i Finland är i utländsk ägo, och det finns ingen anledning att ens indirekt lägga ut skattebetalarnas pengar på utländska ägare i bankerna. Det har inte påvisats att ett förkastande skulle inverka nämnvärt på bankernas verksamhetsförutsättningar eller penningmarknaden.

Förslag

Vi föreslår därför

att lagförslaget förkastas.

Helsingfors den 15 april 2010

Toimi Kankaanniemi /kd
Markku Uusipaavalniemi /cent
Matti Kangas /väntst